

Vrste dugovanja i moguće posljedice neplaćanja računa

Dugovi su nepodmirene novčane obveze prema osobama ili ustanovama, poput neplaćenih računa za stan, liječnika, porez, zdravstvena i druga osiguranja... Spomenuta dugovanja ne predstavljaju nikakav problem sve dok ne istekne rok njihova podmirenja. Danas je uobičajeno plaćanje karticama, pa većina ljudi lako izgube pregled cjelokupnih prihoda i rashoda.

Dugove imaju češće osobe koje kupuju na kredit ili lizing, jer moraju mjesečne rate uplaćivati uredno i na vrijeme pa stoga ne uplate neki drugi račun u predviđenom roku.

Iznimno događaji poput razvoda braka, gubljenja posla, smrti bračnoga druga, rođenja djeteta i sl., mogu osjetno ugroziti kućni budžet. U tim slučajevima katkada dolazi do zaduživanja, koje nerijetko prerasta u prezaduživanje.

O prezaduživanju govorimo kada netko, nakon što podmiri temeljne životne potrebe, ne može da plati ostale tekuće račune u predviđenom roku. Zato je veoma važno imati točan pregled svih tekućih primanja i izdataka s jedne, te točno znati koje račune treba odmah platiti, a gdje se može pričekati sa plaćanjem. Kada je riječ o dugovima, mogli bismo ih podijeliti u dvije skupine – tzv. hitne i privilegirane dugove.

Hitni dugovi

Pod tzv. hitnim dugovima podrazumijevamo one koji ne trpe nikakava odgađanja i čije neplaćanje može izravno utjecati na osjetno pogoršanje životnog standarda neurednog platiše i njegove obitelji. U hitne dugove spadaju:

- računi za stanarinu čije neplaćanje može rezultirati otkazom stana, osim ako je riječ o dugovanjima za stan u kojemu dužnik više ne stanuje;
- računi za struju, plin i vodu čije neplaćanje može biti razlogom njihova isključenja;
- novčene kazne, čije neplaćanje se može preinačiti u kaznu zatvora;
- računi premija za osiguranje stana i automobila čije neplaćanje - u slučaju da se nešto dogodi - lišava osiguranje obveze plaćanja nastale štete;
- mjesečne lizing rate za automobil, čije neplaćanje može rezultirati oduzimanjem automobila, što u konačnici uvijek bude veoma skupo.

Ako je bankovni račun korisnika, na koji stižu njegova mjesečna primanja, neprestance 'u crvenom' tj. u minusu, banka takvom korisniku može ukinuti mogućnost podizanja novca preko sume koju ima na računu, jer je očito riječ o osobi koja troši više nego zarađuje, to znači preko svojih stvarnih mogućnosti. U tom slučaju je moguće otvoriti novi račun u drugoj banci na koji će biti uplaćivana njegova mjesečna primanja. Ovdje također valja istaknuti da nepridržavanje zakonom propisanih rokova može dovesti do trajnih posljedica i dugova, primjerice ako netko propusti rok na žalbu i zbog toga mora snositi novčene gubitke.

Privilegirani dugovi

Riječ je o dugovima koji u slučaju stečaja ili ovrhe moraju biti u cjelosti podmireni. U privilegirane dugove spadaju:

- premije osnovnog zdravstvenog osiguranja kao i ostale obveze prema zdravstvenom osiguranju, čije neplaćanje neurednog platišu može svrstati na tzv. 'crnu listu' onemogućujući mu korištenje zdravstvenih usluga osim u hitnim slučajevima;
- doprinosi za starosno i invalidsko osiguranje (AHV/IV/EU). Neplaćanje AHV doprinosa osoba koje obavljaju neku samostalnu djelatnost ili su prijevremeno umirovljene, kao i osoba koje primaju invalidsku mirovinu (ako im bračni partner nije zaposlen ili radi manje od 50%), u konačnici rezultira manjom AHV mirovinom. Ovi doprinosi se mogu i naknadno podmiriti u roku od 5 godina;

- neplaćanje alimentacije, koja se može - na temelju pravovaljane sudske odluke – i prinudno naplatiti izravnim oduzimanjem s plaće neurednog platiše. U težim slučajevima nije isključeno ni krivično gonjenje.

Korisni savjeti

Kada netko ne može pravodobno podmiriti svoje račune, dužnicima se preporučuje dogovorno traženje rješenja s osobama i ustanovama kojima se duguje. U takvim situacijama je također veoma korisno potražiti pomoć u ustanovama (primjerice u Caritasu), koje vam pri traženju rješenja mogu konkretno pomoći. Pri tom treba izbjegavati komercijalne i privatne tvrtke koje, uz određenu naknadu, navodno „preuzmaju“ vaš dug, jer ćete na kraju dugovati više nego na početku.

Na svakom prispjelom računu naveden je i rok plaćanja, koji treba poštivati i koji je u pravilu 30 dana, ali može biti i kraći. Uvriježeno je krivo mišljenje da trebaju uslijediti jedna ili više opomena prije nego dođe do postupka za naplatu duga. To, dakako, nije točno, jer se postupak za naplatu dugovanja u Švicarskoj može pokrenuti istekom navednog roka plaćanje i bez opomene za plaćanje. Naplata dugovanja se može zatražiti službenim putem, tj. putem službe za naplatu dugova (Betreibungsamt).

Pravne ili fizičke osobe koje se odluče na naplatu dugovanja ovim putem moraju popuniti odgovarajući obrazac, koji se može dobiti u svakom uredu službe za prinudnu naplatu dugovanja (Betreibungsamt).

Većini nije poznato da se putem ove službe može tražiti naplata i nepostojećega duga, jer spomenuta služba nije dužna provjeravati da li dug uopće postoji ili ne.

Pokušaj naplate dugovanja uz pomoć službe za naplatu duga povezan je i s određenim novčanim izdancima. Tako je, primjerice, za naplatu duga u visini od 500.00 CHF – 1'000.00 CHF potrebno spomenutoj službi unaprijed uplatiti 40.00 CHF i dodatnih 7.00 CHF za svaki pokušaj naplate duga.

Naplata dugova za privatne osobe vrši se u mjestu stanovanja dužnika. Kada dobije sve što je potrebno, služba za naplatu dugovanja preporučenom poštom šalje dužniku pismenu zapovijed (Zahlungsbefehl), za podmirenje duga.

Izbjegavanje preuzimanja pošte posve je besmisleno, jer poštu može preuzeti bilo koji član obitelji koji živi u istom kućanstvu ili se ona, ako primatelj nije pronađen na kućnom naslovu, može uručiti i na njegovu radnom mjestu, što bi svakako trebalo izbjegavati. Ovim putom služba traži plaćanje duga, kamate kao i troškova pokretanja postupka.

Kada je nalog za plaćanje uručen, dužnik ima 2 mogućnosti:

1. platiti dug u cijelosti u roku od 20 dana ili
2. u roku 10 dana od dostave usmeno ili pismeno (preporučeno) odgovoriti, tzv, „Rechtsvorschlag“ službi za naplatu dugovanja. Ovim putom se privremeno obustavlja naplata duga. Njome dužnik može poricati postojanje duga u cjelosti, ako je plaćen ili nije uopće postojao, ili samo dio dugovanja, ako je isključivo suma dugovanja sporna.

Korisne savjete možete pronaći na www.schulden.ch ili www.schuldeninfo.ch.